

Introduktion årgång 48

Den fyrtioåttonde årgången av *Barnboken – tidskrift för barnlitteraturforskning* innehåller sexton vetenskapliga artiklar som i huvudsak behandlar nordisk barn- och ungdomslitteratur. Majoriteten ingår i något av årets fyra teman "Flerspråkighet och barnlitteratur", "Hund", "Barnlitteraturkritik – hur, var och vem?" samt "Barnbiblioteket Saga och Svensk läraretidnings förlag". Dessutom publiceras elva recensioner av aktuell nordisk och internationell teoretisk litteratur, bland annat av fyra avhandlingar och tvåbandsverket *Den svenska barn- och ungdomslitteraturens historia* (2024).

Under 2025 publicerades en artikel i *Barnboken* som inte var en del av något tema. I "Barntid och växttid. Ekokritiska läsningar av tidsförlopp och relationen mellan växter och barn i två bilderböcker" utforskar Emilie Moberg och Anna Westberg Broström framställningen av tidsförlopp i verk av Stefan Casta och Sara Lundberg respektive Per Gustavsson. Med inspiration från ekokritik och queerteori analyserar de hur tidens gång gestaltas i bilderböckerna och i vilken mån ikonotexten iscensätter människo- eller växtcentrerade föreställningar om tid. Moberg och Westberg Broström dröjer särskilt vid de ögonblick när barntid och växttid synkroniseras. Dessa tillfällen visar hur olika livsformer kan dela erfarenheter och kommunicera över artgränserna.

Volymens första tema, "Flerspråkighet och barnlitteratur", inleds 2024 och avslutas i år med publiceringen av tre artiklar. Helena Bodin (professor, Stockholms universitet, Sverige) och Julia Tidigs (docent, Åbo Akademi, Finland) är temaredaktörer. De tre artiklarna analyserar flerspråkighet i nordiska bilderböcker av vitt skilda slag – tvåspråkiga samiska bilderböcker, de statligt sanktionerade finländska babylådeböckerna och svenska bilderböcker som innehåller flera alfabet. I samtliga artiklar synliggörs den språkliga mångfald som kännetecknar den nordiska regionen och den viktiga roll som dessa bilderböcker har för att skapa kulturella dialoger, men också hur de flerspråkiga inslagen kan vara utmanande att integrera i bilderna på ett estetiskt genomtänkt sätt. Hur språken och alfabeten placeras på baksidan kan samtidigt utmana eller vidareföra oönskade språkliga hierarkier. Artiklarna i temat publiceras med stöd av Letterstedtska föreningen.

Det andra temat fokuserar på hunden i barn- och ungdomslitteraturen och innehåller fyra artiklar. Även dessa fokuserar i huvudsak på nordisk barnlitteratur och behandlar bland annat bilderböcker av Eva Lindström, Tor Åge Bringsværd och Anne G. Holt samt Rose Lagercrantz och Ilon Wikland. De visar hur barnlitterära gestaltningar av hund och barn, oavsett om det sker i idylliska vardagsberättelser eller krigsminneslitteratur, ofta ger hunden rollen som barnets följeslagare och att djuret främst fungerar som ett stöd i barnets utveckling. Dessa verk domineras följaktligen av ett antropocentriskt perspektiv och en återkommande fråga i de fyra artiklarna rör i vilken mån hunden framträder som ett subjekt i sin egen rätt. En av artiklarna utforskar även de olika mediala förutsättningarna som en film och en bok ger för att skildra djurets subjektivitet.

”Barnlitteraturkritik – hur, var och vem?” utgör årets tredje tema och det uppmärksammar barnlitteraturkritikens föränderliga arenor och former ur såväl ett nutida som ett historiskt perspektiv. Temaredaktörer är Nina Goga (professor, Høgskulen på Vestlandet, Norge) och Maria Lassén-Seger (docent, Åbo Akademi, Finland). De fem artiklarna uppvisar en metodologisk bredd, från kvantitativa digitala metoder till närläsningar av ett mer begränsat material. Användningen av ljud i recensioner på BookTok, unga läsares omdömen av lättläst skönlitteratur och en komparativ analys av mottagandet av Astrid Lindgrens böcker om Pippi Långstrump i svenska och norska dagstidningar utforskas i tre av artiklarna. Lästa tillsammans illustrerar dessa de förändringar som ägt rum under de senaste åttiota åren i vilka som recenserar barn- och ungdomslitteratur, på vilka sätt och i vilka forum det sker. Andra artiklar undersöker i vilken mån barnlitteraturkritik skiljer sig från övrig litteraturkritik i Sverige och skillnader i bruket av konsekretionsmarkörer på bilderboksomslag i de skandinaviska länderna.

Det sista temat ”Barnbiblioteket Saga och Svensk läraretidnings förlag” påbörjades 2022 och återupptogs 2025 genom publiceringen av tre artiklar. Det redigeras av Åsa Warnqvist (docent, Svenska Barnboksinstitutet) och Olle Widhe (professor, Göteborgs universitet, Sverige). Temat kommer att fortsätta löpa under 2026 och genomförs i anslutning till de forsknings- och digitaliseringsprojekt om Barnbiblioteket Sagas arkiv som bedrivs vid Svenska Barnboksinstitutet. Svensk läraretidnings förlag bildades 1896 och var under stora delar av 1900-talet en framträdande aktör på barnboksmarknaden. I årets tre artiklar riktas fokus mot förlagets redaktionella arbete genom analyser av redaktörerna Amanda Hammarlunds och Signe Wranérs förhandlingar med författare och illustratörer, men

också mot hur förlaget mot mitten av 1900-talet strävade efter att förnya sin utgivning. Det undersöks bland annat genom lanseringen av nybörjarlitteratur och nya bokserier som Stjärnböckerna (1937–1950). De senare var riktade till ungdomar och avsåg att utgöra ett alternativ till kommersiell massmarknadslitteratur. Publiceringen av artiklarna sker med stöd av Lärarstiftelsen.

Barnboken är en Open Access-tidskrift, vilket betyder att artiklar och recensioner publiceras digitalt och är fritt tillgängliga på tidskriftens webbplats samt i fulltext via flera stora internationella databaser. Tidskriften tillämpar anonymiserad kollegial granskning (double blind peer review). Det innebär att artiklar som publiceras i *Barnboken* har bedömts av minst två sakkunniga granskare utanför tidskriftens redaktion. I de fall då redaktionsmedlemmar eller temaredaktörer själva har bidragit med artiklar har de inte deltagit i redaktionsarbetet runt den egna artikeln eller haft insyn i granskningsprocessen. *Barnboken* har huvudsakligen ett svenskt och nordiskt fokus, men har läsare över hela världen.

Redaktionen består av redaktör Maria Andersson (docent, Stockholms universitet, Sverige) och redaktionsmedlemmarna Nina Goga (professor, Høgskulen på Vestlandet, Norge), Maria Jönsson (professor, Umeå universitet, Sverige), Peter Kostenniemi (fil.dr, Linköpings universitet, Sverige/Aarhus Universitet, Danmark), Anne Skaret (professor, Universitetet i Innlandet, Norge), Olle Widhe (professor, Göteborgs universitet, Sverige) och Mia Österlund (professor, Åbo Akademi, Finland). Recensionsredaktör är Malin Nauwerck (fil.dr, Svenska Barnboksinstitutet) och Hanna Liljeqvist (forskningsassistent, Svenska Barnboksinstitutet/doktorand, Åbo Akademi, Finland) är redaktionssekreterare. Åsa Warnqvist (docent, Svenska Barnboksinstitutet) är senior konsulterande redaktör och ansvarig utgivare. I tidskriftens internationella Advisory Board ingår femton framstående svenska, nordiska och internationella forskare. Tidskriften ges ut med stöd från Vetenskapsrådet.

Barnboken välkomnar nya och gamla läsare att ta del av den spännande och inspirerande forskning som presenteras i årets volym!

Maria Andersson

*Redaktör för Barnboken – tidskrift för barnlitteraturforskning
Docent vid Stockholms universitet*